

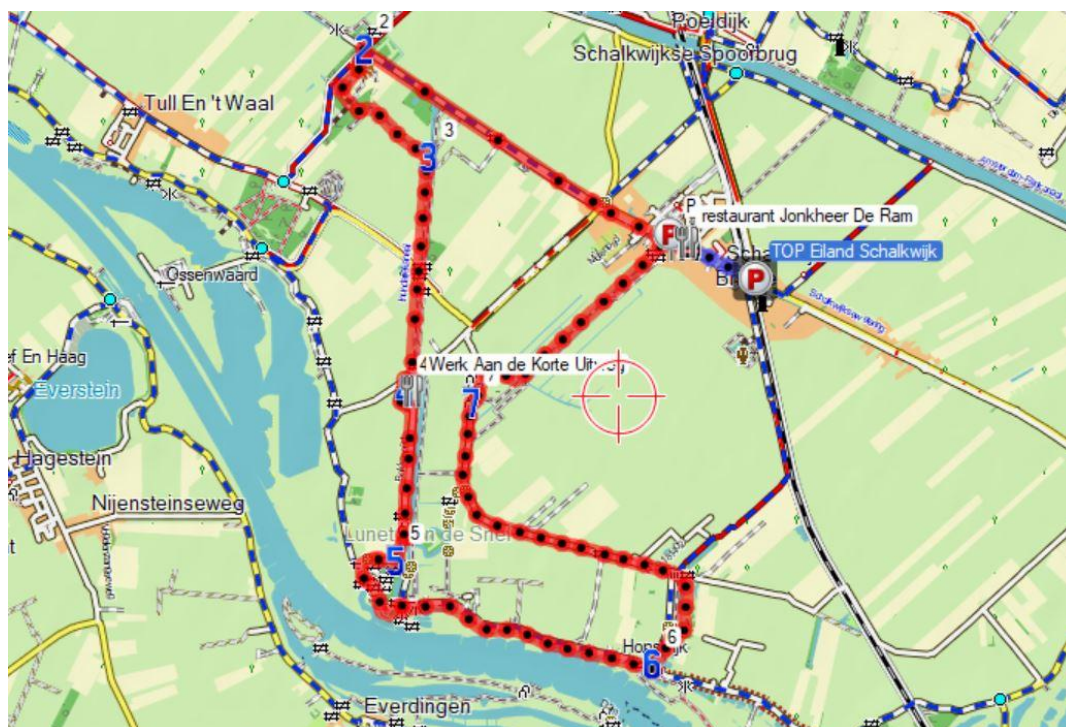

Schalkwijk - Lopen langs linies

Auteurs: Rutger Burgers en Rob Wolfs

Werk aan de Korte Uitweg en Fort Honswijk aan de Lek

Tijdens deze 'dagmars' bij Schalkwijk beleef je het linielandschap in volle glorie. Je loopt door het polderlandschap van het Utrechtse Groene Hart, waar we dankbaar gebruik kunnen maken van enkele klompenpaden. Heel bijzonder is het wandelen langs het inundatiekanaal en de verdedigingswerken die de sluizen moesten beschermen. Tussen Werk aan de Korte Uitweg, Lunet aan de Snel en Fort Honswijk aan de Lek loop je over een 'gedekte gemeenschapsweg'. Fort Honswijk is sinds 2018 opengesteld en het is een fraaie belevenis om rond dit indrukwekkende torenfort aan de Lek te wandelen. Gelukkig gaat de route tegenwoordig niet meer over de Lekdijk, maar onderlangs door de uiterwaarden. Hier meert ook de Liniepont aan, waarmee je een uitstapje kunt maken naar de forten aan de overkant van de Lek. Staatsbosbeheer is de trotse bezitter van Werk aan de Groene Weg aan de noordoever van de rivier. Je wandelt over de volle lengte door dit prachtig herstelde complex met wallen, loopgraven en groepsschuilplaatsen. Tot slot is het kerkpad naar Schalkwijk een waardige finale, je loopt recht op de kerk af.

Routebeschrijving

1. Vanaf de bushalte richting kerk lopen. Bij kerkplein linksaf via bruggetje de vaart oversteken en rechtsaf langs basisschool (Lagedijk). Je volgt de blauwe Klompenpad-markering. Bij voorrangsweg rechtsaf brug oversteken en gelijk linksaf, Kaaidijk. Bij witte brug met wandelknooppunt (kp) 16 rechtdoor, dus niet de brug over. Je passeert een kanaleinddriesprong.
2. Bij volgende witte brug en wandelknooppunt 10 linksaf brug over. Na brug gelijk linksaf, halfverhard pad. Direct rechtsaf, vlonderpad. Aan het eind van het vlonderpad nog even rechtdoor en dan linksaf, halfverhard pad. Volg het pad over de sloot. Op driesprong met kp 17 rechtdoor, halfverharde weg. Volg dit weggetje met bochten. Het halfverharde weggetje gaat over in een graspad.
3. Aan het eind bij kanaal rechtsaf, graskade langs inundatiekanaal (aan je rechterhand zie je in de verte Werk aan de Waalse Wetering). Bij brug met metalen leuning en kp 21 rechtdoor, graskade aanhouden. Je kruist bij kp 22 een asfaltweg en gaat rechtdoor, terrein Staatsbosbeheer. Het halfverharde pad wordt al snel een graspad. Aan het eind slagboom over en op asfaltweg rechtsaf. Eerste weg linksaf, Lange Uitweg 42-42a naar de ingang van Werk aan de Korte Uitweg.
4. Bij de ophaalbrug van Werk aan de Korte Uitweg rechtdoor, asfaltweg. Volg de asfaltweg langs de liniedijk. Je passeert een betonnen groepsschuilplaats met grote metalen kap en een bunkertje met metalen deur. Waar de asfaltweg een knik naar rechts maakt, dit is bij een metalen trapje aan je linkerhand, ga je rechtdoor de grashelling op en houd je rechts aan. Volg het graspad rechtdoor, aarden wal aan linkerhand. Aan het eind omlaag en voor huis met nummer 56B linksaf. Brug over naar de toegang van Fort Lunet aan de Snel (ommetje over fortterrein via poortje links is aan te bevelen). Terug de brug over en voorbij liniedijk bij kp 7 linksaf.
5. Einde weg bij kp 44 rechtsaf, asfaltweg met fietsstroken. Op driesprong bovenop dijk bij kp 45 linksaf, klinkerweg richting Fort Honswijk. Door metalen hek het fortterrein betreden en rechts aanhouden. Je passeert de Mobilisatielinde 1914-1915 en gaat rechtdoor omhoog langs fortwoning. De klinkerweg wordt een smaller klinkerpad over een wal langs torenfort aan linkerhand. Het klinkerpad wordt een asfaltpad en buigt naar rechts door een metalen poort. Einde pad bij kp 47 rechtsaf, Lekdijk en gelijk weer rechtsaf langs slagboom omlaag naar een haventje (bordje verboden toegang negeren). Beneden linksaf via een overstapje de uiterwaarden betreden en rechtdoor, grasstrook onderlangs de rivierdijk. Steeds het graspad onderlangs blijven volgen. Bij een bord '60 herhaling' aan de weg ga je schuin linksaf omhoog en via een overstapje weer de dijk met asfaltweg op. Een kleine 100 meter verderop linksaf, Groeneweg.
6. Onderaan de dijk rechtsaf via een veerooster Werk aan de Groeneweg van Staatsbosbeheer op. Gelijk linksaf, halfverhard pad tussen walletjes door. Eerste pad rechtsaf, graspad tussen wal door. Via een overstapje een hek passeren en op kruising van graspaden met links een metalen bank ga je rechtdoor. Met het pad meebuigen naar links. Je volgt het pad tussen walletjes door langs groepsschuilplaatsen. Bij het bunkertje met opschrift 1940 links aanhouden en direct daarna op driesprong rechtsaf het pad tussen walletjes volgen. Verderop loop je in de grasweide langs een groepje schuilplaatsen. Aan het eind vlak voor asfaltweg linksaf en via overstapje een hek over. Even verder rechtsaf metalen brug over. Op asfaltweg met kp 61 linksaf. Op driesprong met Groeneweg rechtdoor, Achterdijk. Volg de weg 2 km rechtdoor, ook waar deze naar rechts buigt. Je passeert huisnummer 8 aan je linkerhand.

7. Een eindje verder ga je rechtsaf door een houten wandelsluis, grindpad met hekken aan weerszijden. Direct daarna op driesprong linksaf langs roestig kijkscherm. Einde pad rechtsaf, houten vlonder. Met een touwpontje de plas oversteken en pad rechtdoor langs de waterkant volgen tot een houten brug. Linksaf via brug de brede sloot oversteken. Volg het grindpad langs de sloot steeds rechtdoor richting kerk van Schalkwijk. Door een klaphek en rechtdoor naar volgend klaphek. Aan het eind voor de vaart rechtsaf. Linksaf het eerste houten bruggetje over naar het eindpunt van de wandeling bij de bushalte.

Praktische informatie

Lengte van de wandeling

14 km

Start- en eindpunt

Bushalte Wickenburghselaan in Schalkwijk

Parkeren

Gratis parkeren op parkeerplaats bij TOP Eiland van Schalkwijk, Provincialeweg1, 3998 JE Schalkwijk. Aanloop 500 meter; bij overweg spoorlijn oversteken en Jonkheer Ramweg volgen naar startpunt. Parkeren bij RK-kerk is ook toegestaan, Jonkheer Ramweg 18.

Openbaar vervoer

Bushalte Wickenburghselaan in Schalkwijk, lijn 945 van/naar station Houten Castellum, belbus, tel. 0900-5252241

Honden

Niet toegestaan

Eten en drinken

Bij bushalte: restaurant Jonkheer De Ram, Jonkheer Ramweg 22, www.jonkheer-deram.nl
Bij TOP: restaurant PAND Pannenkoek, Provincialeweg 1, www.pandpannenkoek.nl
Werk aan de Korte Uitweg, Lange Uitweg 42A, www.fortwku.nl

Tip

Via de Liniepont kun je aan de overzijde van de Lek naar Fort Everdingen wandelen en Werk aan het Spoel bezoeken. Vaartijden: www.uiteerwaarde.nl/pontjes.

Achtergrondinformatie

Lekaces

Het gebied tussen Vreeswijk en Culemborg aan de Lek was binnen de Hollandse Waterlinie moeilijk te verdedigen. Er was sprake van een 'meervoudig acces': niet alleen de rivier, maar ook de hoge dijken en de uiterwaarden moesten als 'toegang' verdedigd worden. Bovendien had men behoefte aan een geschikt inlaatpunt om het land bij dreiging te kunnen inunderen. Aan weerszijden van de Lek werd daarom een indrukwekkende stelling van forten gebouwd. Op de noordoever verrees het grote Fort Honswijk, met pal naast het fort de hoofdinlaatsluis. Ook het kanaal tussen de sluis en de Schalkwijkse Wetering is speciaal voor de linie gegraven. Men bouwde vanaf Fort Honswijk een overdekte gang (poterne) naar de sluis, zodat soldaten ongezien en gedekt tegen vijandelijk vuur de sluis konden bereiken. Fort Honswijk is voorzien van een ronde, bomvrije toren. Helaas alleen van een afstand te bekijken, want het fort is (nog) niet opengesteld.

Kamperen in een fort

Op Werk aan de Korte Uitweg (WKU) zijn natuurkampeerders en wandelaars van harte welkom. Kampeerders kunnen op het Terreplein tussen de fortwallen hun tentje opslaan. In de gracht rond het fort kan zelfs gezwommen worden. Het verdedigingswerk werd gebouwd ter ondersteuning van Fort Honswijk en werd gebruikt als onderkomen voor manschappen en opslag van munitie en geschut. In de remise is nu een sfeervol theehuis. Wandel in ieder geval een rondje over het terrein! Het groenonderhoud en de horeca op het fort worden verzorgd door cliënten van zorginstelling Reinaerde.

Gedekte gemeenschapsweg

Werk aan de Korte Uitweg en Fort Honswijk waren met elkaar verbonden via een zogeheten 'gedekte gemeenschapsweg'. Langs een gedekte weg, gelegen achter een wal, kon men wapens en voedsel transporteren zonder dat de vijand er iets van merkte. In deze wal, aangelegd omstreeks 1879, zitten verschillende schuilplaatsen. Ook de contouren van geschutemplacements zijn nog op een enkele plaats te zien. De gedekte weg werd begin 20e eeuw nog uitgebreid met betonnen munitienissen. In de Waterlinie is dit de enige gedekte weg die nog compleet is. Lunet aan de Snel ligt als een vooruitgeschoven post aan de gedekte weg. Het lunet flankeerde Fort Honswijk en bestreek de Noordelijke Lekdijk.

Torenfort Honswijk

De ronde toren van fort Honswijk is de oudste en grootste van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De toren met contrescarpgalerij, gebouwd tussen 1841 en 1849, is van een bijzondere architectonische schoonheid. Het bouwwerk telde drie verdiepingen met op het dak een open batterij. Fort Honswijk moest de vijand de doortocht over de Lekdijk verhinderen. In samenwerking met het aan de andere zijde van de rivier gelegen Fort Everdingen moest Honswijk de Lek afgrendelen. Op het fort konden zo'n 550 tot 650 soldaten worden gehuisvest.

Werk aan de Groeneweg

De kazematten en bunkers aan de Groeneweg zijn een voorpost in het Lekacces. Staatsbosbeheer heeft dit verdedigingswerk op prachtige wijze hersteld en dooraderd met een wandelpad. Je ziet er kleine, betonnen kazematten die fungeerden als posten voor één schutter. De wat grotere piramidevormige bunkers zijn groepsschuilplaatsen. De hoogstamfruitbomen zorgen voor een bijzonder decor.

Lopen langs linies Deze wandeling maakt deel uit van de serie wandelroutes 'Lopen langs linies' een project van Rob Wolfs (www.wolfswandelplan.nl) en Rutger Burgers (www.routewerk.nl). Bij het lopen van deze dagwandelingen kunt u met eigen ogen een stukje vaderlandse militaire geschiedenis aanschouwen. U vindt de routes verspreid over het land. Een wandelgidsje van deze routes is verschenen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig (www.gegarandeerdonregelmatig.nl).

4

Neem een abonnement!
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50